

22.05.2003

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
Sosiaali- ja terveysministeriö

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISKESKUKSEN TILINTAR- KASTUSKERTOMUS VUODELTA 2002

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2002 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus annetaan sekä sosiaali- ja terveysministeriölle että Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle. Tarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja Marjut Rimminen ja sitä on valvonut tarkastuspäällikkö Hannu Taunula. Tarkastukseen on osallistunut tarkastaja Jani Leinonen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

BUDJETOINTIMENETTELYT

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen sekä sen alaisten valtion mielisairaaloitten ja koulukotien budjetointimenettelyt edellyttävät kehittämistä niin, että liiketaloudellisesti hinnoitellun maksullisen toiminnan tulot ja menot budjetoidaan maksuperustelain 7 §:n tavoitteiden mukaisesti. Stakesin yhteisrahoitteisen- ja maksullisen toiminnan rajanveto edellyttää tarkistamista. Valtion talousarvion asianomaisen luvun selvitysosassa esitettävien kustannusvaatavuuslaskelmien tiedot eivät anna oikeaa kuvaa kustannusrakenteesta.

TILINPÄÄTÖS

Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot ja laskelmien tarkastelu

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu olennaisilta osin oikein.

Talousarvion toteutumalaskelmaan sisältyy vuodelle 2002 kuuluvia mutta vuoden 2001 tuloihin momentille 33.02.21 kirjattuja tuloja noin 0,3 milj.euroa. Asiasta on huomautettu vuoden 2001 tilintarkastuskertomuksessa.

Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on tarkastuksessa todettu muilta osin laadituiksi säännösten mukaisesti.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitetyt tiedot on tarkastuksessa todettu esitetyiksi talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla lukuun ottamatta puuttuvaa liitettä 12 (Talousarviossa myönnettyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat menot).

Tilinpäätösasiakirjassa on esitetty tilinpäätöslaskelmien tarkastelu talousarvioasetuksen mukaisesti.

Tuloksellisuuden kuvaus ja maksullisen toiminnan kannattavuustiedot

Tuloksellisuuden kuvauksen taloudellisuus-, tuottavuus-, kustannus-, ja suoritetietojen sekä kustannusvastaavuuslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa ja edellä mainittujen tietojen perustana olevaa laskentatointia on tarkastettu riskianalyysiin perustuen riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, sisältävätkö tuloksellisuuden kuvaus ja kustannusvastaavuuslaskelmat olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot. Tarkastus ei ole kohdistunut tilinpäätöksen vaikuttavuustietoihin.

Tuloksellisuuden kuvauksessa on esitetty taloudellisuus- ja tuottavuustietoja korvaava tulosalue- ja laitosryhmäkohtainen kustannuskehitys kolmelta vuodelta. Esitetyt kustannus- ja suoritetiedot ovat luotettavia ja riittäviä.

Kustannusvastaavuuslaskelmissa on esitetty Stakesin oma sekä valtion mielisairaaloiden ja koulukotien liiketaloudellisesti hinnoitellun maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat. Stakesin laskelmien luotettavuutta heikentää maksullisen toiminnan käsitteistön

laajentaminen koskemaan yhteisrahoitteista toimintaa sekä maksulliseen toimintaan kuulumattomien siirtotalouden menojen (noin 1,4 milj.euroa) sisällyttäminen laskelmaan.

Kustannusvastaavuuslaskelmissa esitetyt tiedot ovat riittäviä ja niitä voidaan maksullisen toiminnan vuosituloksen suhteen pitää luotettavina huolimatta edellä mainituista maksullisen toiminnan sisällöllisistä virheellisyyksistä.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyyssissä ja tarkastettu laskenta-toimen ja tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä sekä tilivirastotehtävien ja hankintojen tarkastuksessa.

Sisäisessä valvonnassa on tullut esiin puutteita, jotka koskevat sisäisen valvonnan ohjeistusta ja hankintamenettelyitä. Saatavien sekä velkojen kirjausten välinen yhteys tilinpäätökseen ei ollut talousarvioasetuksen 43 §:n mukaisesti vaikeuksitta todennettävissä. Saataviin ja velkoihin sisältyvistä saldoista ei ole esitetty talousarvioasetuksen 42 d §:n vaatimusten mukaisia riittäviä erittelyitä eikä saatavien valvonta ole asianmukaisella tasolla. Tämä koskee erityisesti ulkomaisia pankkitilejä.

Stakesin tuli ilmoittaa tarkastusvirastolle 15.8.2002 mennessä toimenpiteistään, joihin se on ryhtynyt kirjanpidon sisäisen valvonnan parantamiseksi, eräiden saatavien ja velkojen erittelyiden selvittämiseksi, maksuperustelain 7 §:ää koskevan muistutuksen johdosta ja maksullisen toiminnan vuosituloksen luotettavuuden parantamiseksi. Ilmoitusvelvollisuuteen sisältyvät kirjanpidon sisäisen valvonnan ja maksullisen toiminnan sisältöä koskevat puutteet ovat osittain edelleen olemassa.

Stakesin kirjanpidon sisäisen valvonnan järjestelyt eivät tarkastusviraston huomautuksista eivätkä laitoksen osittaisista toimenpiteistä huolimatta ole vielä asianmukaisella tasolla. Maksullisen toiminnan sisältöä koskevat virheelliset menettelyt on korjattava jo budjetoinnista lähtien. Talousarviolain 24 b §:n mukaisesti sisäisen valvonnan järjestämistä johtaa ja sen asianmukaisuudesta vastaa viraston ja laitoksen johto.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuun ottamatta kirjanpidon sisäisessä valvonnassa esiin tulleita talousarvion vastaisia menettelyjä. Menettelyt ovat koskeneet tilinpäätöksen ja saatavasekä velkakirjausten välistä yhteyttä. Tämä ei ollut talousarvioasetuksen 43 §:n mukaisesti vaikeuksitta todennettavissa. Velkoja ja saatavia koskevat erittelyt sekä saatavien valvonta ei ole talousarvioasetuksen 42 d §:n vaatimusten mukaista.

ILMOITUSVELVOLLISUUS VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTOLLE

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen Stakesin tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle 15.8.2003 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt budjetointimenettelyjen tarkistamiseksi ja maksullisen toiminnan sisällön selkeyttämiseksi, kirjanpidon sisäisen valvonnan parantamiseksi ja eräiden saatavien ja velkojen erittelyiden selvittämiseksi ja saatavien valvonnan tehostamiseksi.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Mäki-Ranta

Ylitarkastaja

Marjut Rimminen

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö
Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen pääjohtaja
Valtiokonttori